

maite masia

Directora de l'ICAEN (Institut Català D'energia).

Maite Masia i Ayala és directora de l'Institut Català d'Energia des de 2011. Llicenciada en Dret per la Universitat de Barcelona, ha estat durant 10 anys secretària general de l'Asociación de Empresas para el Desimpacto Ambiental de los Purines (ADAP), entitat que agrupa la totalitat de les empreses de valorització energètica de purins en plantes de cogeneració. També ha exercit com a assessora jurídica en l'àmbit de l'energia elèctrica.

Amb dos anys i mig al capdavant d'aquesta institució, quina és la seva valoració amb la situació econòmica actual?

L'ICAEN és una entitat que té com a principals objectius el foment i l'impuls de diferents actuacions que contribueixin a modernitzar i a fer més competitiu i sostenible el model energètic de Catalunya. En aquests dos anys i mig s'ha fet molta feina, però també és cert que hem estat subjectes a una situació de restricció pressupostària que ha repercutit en la nostra capacitat d'actuació. Hem hagut de canviar unes accions molt basades en l'ajut i la subvenció a unes altres que parteixen del suport i l'acompanyament, que és, de fet, la fórmula que creiem més adequada per desenvolupar projectes i tecnologies sense distorsionar el mercat. Tot i així, l'estalvi i l'eficiència energètica i el desenvolupament de les energies renovables es mantenen com a eixos prioritaris de la nostra activitat.

El 50% del parc existent d'edificis són de més de 50 anys d'antiguitat, amb criteris tècnics i d'aïllament que avui resulten totalment obsolets. Per poder disposar del certificat d'eficiència energètica serà obligatori corregir nombroses deficiències en el casc antic de la ciutat... Com preveuen que

es puguin realitzar donada la conjuntura actual?

Un 60% del parc d'habitatge de Catalunya és anterior a l'entrada en vigor de qualsevol normativa que obligués a instal·lar aïllaments en les façanes dels edificis, de manera que podem dir que, efectivament, tenim un gran potencial per córrer en el camp de l'estalvi i l'eficiència energètica en l'edificació. L'entrada en vigor de la certificació energètica no obliga, per ara, a corregir cap deficiència, sinó que es limita a descriure el comportament energètic d'un edifici o habitatge, catalogar-lo amb una lletra –de la A a la G– i a detallar recomanacions i quines actuacions s'hi poden dur a terme. És a partir d'aquestes recomanacions que es poden endegar projectes de rehabilitació energètica que permetin una reducció dels consums energètics als habitatges.

El certificat d'eficiència energètica és obligatori per tot tipus d'edificis?

El certificat és obligatori per a tots aquells edificis que siguin objecte de compra-venda o lloguer. La normativa, però, presenta algunes excepcions. Concretament, estan exempts d'aquest document els edificis i monuments protegits

“L’ICAEN és una entitat que té com a principals objectius el foment i l’impuls de diferents actuacions que contribueixin a modernitzar i a fer més i sostenible el model energètic de Catalunya”

oficialment; edificis o parts d'edificis utilitzats per a activitats religioses; aquelles construccions provisionals o que tindran un ús inferior a dos anys; edificis o parts aïllades d'edificis amb una superfície menor a 50 m²; edificis que es comprin per a reformes importants o demolició; o bé aquells edificis o parts d'edificis que s'utilitzin menys de quatre mesos a l'any.

Quines conseqüències pot dur el fet de no complir amb el deure d'obtenir el certificat energètic en els casos de venda o lloguer d'edificis? Com es controlarà el compliment d'aquesta normativa?

Òbviament, com amb qualsevol normativa, hi ha un règim d'inspecció i de sancions destinat a penalitzar les infraccions, tant pel que fa al contingut de les certificacions com a la seva absència en les transaccions. Però, més enllà del control i de les mesures punitives, cal que els ciutadans tinguin clar que la certificació energètica d'edificis és una eina que ens pot ajudar a estalviar en la factura mensual energètica. I és molt pitjor pagar aquest sobrepreu cada mes que qualsevol sanció que puguem imposar.

Des de l'1 de juny a data d'avui quines són les seves primeres valoracions davant l'obligatorietat del certificat?

L'1 de juny va entrar en vigor l'obligatorietat de la certificació i, malgrat que des del govern central se'ns va donar molt poc marge de temps per preparar-nos i cap facilitat per aplicar-la, l'esforç de l'ICAEN ha estat ingent: hem estat capaços de tramitar més de 70.000 certificats en menys de quatre mesos, és a dir, hem tramitat unes 600 sol·licituds diàries. Per tant, estem més que satisfets de com ha funcionat la posada en marxa del procés de tramitació. Però la valoració correcta de la certificació energètica només la podrem fer a llarg termini, quan veiem si els ciutadans comencen a fer ús de la informació que proporciona la certificació energètica –i la corresponent etiqueta– a l'hora de prendre decisions de compra o lloguer d'habitatges o si posen en pràctica les recomanacions que inclou cada certificació.

Considera que som un país amb consciència d'estalvi? Tenen previst algun tipus de campanya de sensibilització per fomentar la necessitat de rehabilitar de forma sostenible i eficient?

A Catalunya encara estem lluny d'Europa en matèria d'estalvi i eficiència energètica, però estem millor que el conjunt de l'estat espanyol. Alguns sectors, com ara la indústria, han fet un gran esforç per consumir la menor energia possible i aprofitar-la al màxim, ja que l'energia és un cost que afecta directament la

seva competitivitat. Ara és el torn que aquells sectors amb un consum difús, més difícil de controlar –com el transport o el domèstic–, adquireixin aquests bons hàbits a l'hora de consumir energia, i que sovint són tan senzills com recuperar els consells de generacions anteriors –apagar els llums de les habitacions quan en sortim, utilitzar adequadament la climatització, etc–. Una de les actuacions del Pla de l'Energia i Canvi Climàtic de Catalunya 2012-2020 passa per desenvolupar una estratègia singular d'actuació en matèria de rehabilitació energètica, i la conscienciació en serà un dels seus components. Per exemple, anualment l'ICAEN organitza la Setmana de l'Energia per implicar i conscienciar la ciutadania en l'adquisició de bons hàbits en el consum d'energia.

La millora de l'eficiència energètica dels edificis requereix una inversió considerable. Quina és la implicació de l'Administració pública competent?

La Generalitat té una implicació màxima en la rehabilitació energètica d'edificis, ja que per una banda és una acció que millora el comportament energètic del país i, per l'altra, permet reactivar l'activitat en la construcció, un dels sectors econòmics més castigats per la crisi econòmica. Pel que fa a edificis terciaris, el cost pot no suposar cap problema, ja que la progressiva implantació de les empreses de serveis energètics (ESE) permet que elles assumeixin, en la seva totalitat o en part, la inversió inicial, que es finança a llarg termini amb els estalvis aconseguits. La Generalitat, de fet, està aplicant aquesta fórmula per aconseguir reduir els consums energètics en els edificis públics. En aquest sentit, el passat estiu es va adjudicar la gestió energètica de les instal·lacions del CAR de Sant Cugat, i progressivament anirà sortint a licitació la pràctica totalitat dels edificis de la Generalitat.

Pel que fa al sector domèstic, és cert que la inversió inicial és una barrera important, i que els períodes llargs de recuperació de la inversió no ajuden convèncer els usuaris per tirar endavant actuacions d'aquest tipus. Per això, hem de ser capaços de trobar els instruments adequats que ajudin a vèncer aquestes reticències, sempre dins del marc de les polítiques fiscals i financeres que estableixi el Govern.

Quina posició ocupa el sector de l'edificació dins dels sectors productius susceptibles de millorar la seva eficiència energètica?

El sector que més ha fet per millorar la seva eficiència energètica és, com ja he comentat, la indústria, que és intensiva en el

consum d'energia i aquest, per tant, repercuteix directament en la seva estructura de costos i en la seva competitivitat. Dit això, tant el sector transport –el principal sector consumidor d'energia a Catalunya– com l'edificació tenen molt camp per córrer en matèria d'estalvi i eficiència energètica. En el sector del transport, més enllà d'actuacions puntuals –com la planificació de rutes o la gestió de flotes–, l'estalvi ve imposat pel canvi tecnològic –implantació del vehicle elèctric, per exemple– i pel desenvolupament de noves infraestructures –que afavoreixen la millora de la intermodalitat–. En mans dels ciutadans hi queden mesures com la conducció eficient, que entraria dins de l'àmbit de les bones pràctiques i que pot proporcionar estalvis d'entre el 15% i el 20% en el consum de combustible.

En l'àmbit de l'edificació, l'escenari és diferent, perquè la indústria ja posa a l'abast dels usuaris els sistemes d'estalvi i eficiència per al seu habitatge o edifici. Cal, doncs, un coneixement per part del ciutadà, que s'ha de decidir, en funció de diferents criteris, a aplicar aquestes mesures de millora. Com a administració, des de la Generalitat tenim dues grans línies d'actuació, que són la conscienciació i sensibilització social, per un costat, i la posada en marxa d'instruments que incentivin les actuacions en matèria d'estalvi i eficiència en els edificis. La primera no l'hem abandonat mai, i de fet la certificació energètica n'és un pas més; pel que fa la segona, s'hauran d'indoure en l'estratègia singular d'actuació en matèria de rehabilitació energètica que estem dissenyant.

Com es justifica davant del consumidor final, un retorn de la inversió tant llarg en energies renovables, en un moment com l'actual?

El retorn de les inversions en matèria d'estalvi i eficiència i energies renovables en l'edificació són, per definició, a mig o llarg termini. Però darrera d'una inversió en estalvi i eficiència no hi ha d'haver única i exclusivament un criteri econòmic, sinó que també hi ha d'haver la responsabilitat d'utilitzar de forma racional i sostenible l'energia, per un costat, i l'aspiració a millorar en qualitat de vida, per un altre. A més, hem de tenir en compte que aquestes mesures generen estalvis garantits de cara al futur, és a dir, són factures més baixes mes a mes.

Quina és la seva opinió sobre la Reforma Elèctrica aprovada pel Govern el darrer mes de juliol?

La reforma elèctrica que ha proposat el Govern central no és la política energètica que necessita Espanya, i molt menys Catalunya, per disposar d'una economia competitiva i d'un model energètic sostenible i de futur a llarg termini. S'ha fet una proposta atenent únicament i estrictament a criteris econòmics, per intentar corregir el dèficit de tarifa que arrossega el sistema elèctric espanyol, i s'ha deixat de banda una perspectiva purament energètica i industrial. Així, per intentar equilibrar els comptes del sistema elèctric s'ha posat en perill la supervivència de la indústria de les energies renovables, s'ha aturat el desenvolupament de l'autoconsum, s'ha penalitzat les polítiques d'estalvi i eficiència energètica i s'han introduït mesures que dificulten la competitivitat de la indústria, un dels principals sectors consumidors d'energia. Estem convençuts que si

Catalunya disposés de les competències pròpies d'un Estat en matèria d'energia, seríem capaços de garantir una energia més competitiva per a la indústria i d'avançar cap a un sector energètic més sostenible, baix en intensitat energètica i en emissions de carboni.

A més, també cal denunciar que el Govern central aprofita la reforma per recentralitzar algunes de les poques competències de què disposen les comunitats autònomes en matèria d'energia, principalment en l'àmbit de la distribució. Per tant, des de la Generalitat posarem tots els nostres esforços a intentar corregir aquesta proposta inicial del Govern central.

Creu que aquesta reforma perjudicarà a les energies renovables?

La reforma ha generat un marc d'incertesa i d'inseguretats jurídica que no només perjudicarà el desenvolupament de les energies renovables a Catalunya, sinó que també afectarà el teixit industrial d'aquest sector. És obvi que l'impuls a les energies renovables a Espanya no ha estat perfecte, però aquest sector no és l'únic responsable del desequilibri econòmic del sistema elèctric, i no se l'ha de condemnar ni a la inseguretats jurídica ni a l'estancament per aquest motiu, ja que els inversors marxaran i no desenvoluparan cap més projecte, per un costat, i les empreses que teníem dedicades a proveir aquests promotors hauran de marxar cap a altres mercats on tinguin més activitat.

A més, Catalunya resultarà especialment perjudicada per aquesta reforma; ja vam alertar al ministeri que calia una política específica per alguns àmbits que consideràvem estratègics per al país –l'edícia marina i la biomassa, en el camp de les renovables–, però les nostres peticions no han estat escoltades. Ara toca treballar des de l'àmbit polític per introduir-hi totes les modificacions que puguem en aquesta direcció.

Quines són les principals línies d'actuació de l'ICAEN d'aquí al 2020?

L'ICAEN està plenament centrat en aconseguir que Catalunya compleixi els objectius 20-20-20 que ha fixat la Unió Europea, és a dir, reduir un 20% el consum d'energia, aconseguir que les energies renovables suposin un 20% del total d'energia final consumida, i reduir un 20% les emissions de CO2 a l'atmosfera.

Per aconseguir-ho hem d'avançar cap a un model energètic més sostenible i competitiu, i això passa, principalment, per desenvolupar l'estalvi i l'eficiència energètica i les energies renovables.

D'altra banda, l'ICAEN ha desenvolupat el treball de prospectiva energètica en l'horitzó de l'any 2030 que identifica els aspectes rellevants i les tecnologies estratègiques que jugaran un paper molt important en el futur –com ara l'evolució de noves formes de generació d'energia o als canvis en els modes de transport, per exemple–.

Naturalment, la tasca de conscienciar la ciutadania i les empreses continua sent una de les línies prioritàries d'actuació de l'ICAEN per sensibilitzar en l'ús racional i eficient de l'energia. ■■■